

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА ІЗ АСОЦІАЛЬНО СПРЯМОВАНИМИ СІМ'ЯМИ

ФІЛЮК І.

Copyright © 2013

Актуальність теми дослідження. На всіх етапах життя людини сім'я є найважливішим компонентом мікросередовища [3]. В сім'ї закладаються основи виховання та формування особистості, через неї успадковуються духовні цінності, життєвий досвід, трудові навички, національні особливості. Однак сьогодні особливого значення набуває соціально-психологічна робота соціального працівника із асоціально спрямованими сім'ями. Асоціальна сім'я – це така сім'я, особливістю якої є антигромадська спрямованість, котра проявляється наживі, егоїзмі, аполітизмі, де переконання батьків засвоюються дітьми і проявляються в їхній асоціалній поведінці або у відвертому лицемірстві.

Згідно з чинним в Україні законодавством асоціальними є ті сім'ї, в яких порушуються права її членів, права людини, порушуються юридичні норми суспільства. Такими сім'ями традиційно займаються силові структури, оскільки права людини охороняються законом, але покарання – не єдиний шлях роботи з ними. Головне – це зберегти цілісність сім'ї, її родинні почуття, зв'язки, доброзичливі взаємини. Саме тут повинна здійснюватися тривала соціально-психологічна робота, спрямована на перевиховання її членів.

Активне дослідження асоціальних сімей знаходимо в працях відомих вчених І.М. Трубавіної, Ю.Н. Кутюткіна, Г.С. Сухоборського, В.С. Торохтія, Г.О. Мезенцевої, С.М. Сліпак, О.І. Пономаревської, Є.Б. Левченка, І.Н. Пінчука та ін. [2; 3]. Наявність проблем зумовлених вивченням змісту роботи соціального працівника із асоціально спрямованими сім'ями спричинили вибір зазначеної теми та зумовили її актуальність.

Мета дослідження – науково обґрунтувати соціально-психологічний зміст роботи соціального працівника із асоціальною сім'єю, розробити і експериментально перевірити програму соціального супроводу такої сім'ї.

Об'єкт дослідження – асоціальна сім'я, а його **предмет** – шляхи вдосконалення соціально-психологічного змісту роботи соціального працівника із неблагополучною асоціальною сім'єю.

У результаті дослідження зроблено такі попередні **висновки**:

1. Аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду щодо асоціальної сім'ї довів, що дане явище притаманне будь-якій державі і ця проблема гостро постала в багатьох країнах світу. Нині зростає зацікавленість громадськості у її подоланні, про що свідчить поява державних програм з надання допомоги таким сім'ям, вдосконалення нормативно-законодавчої бази, розробка моделей та принципів втручання в асоціальну сім'ю.

2. Соціально-психологічний супровід асоціальних сімей – новий, але вкрай необхідний вид соціальної роботи з сім'єю в Україні, який враховує кращий закордонний і вітчизняний досвід, сучасні методологічні підходи до соціальної роботи, особливості сім'ї як складно-організованої соціальної системи. Соціально-психологічний супровід забезпечує: подолання сім'єю з допомогою соціальних працівників причин своїх проблем та їх наслідків, формування у сім'ї незалежного способу життя, функціональної спроможності її членів. Такий соціально-психологічний супровід є тривалим, але дієвим, оскільки ґрунтується на допомозі у розв'язанні найболючіших проблем сім'ї та дозволяє кожному з них зреалізувати свої права і обов'язки, враховуючи почуття, потреби, цілі інших членів родини.

3. У процесі експерименту виявлено, що батьки відчувають недостатність інформації з проблем виховання дітей. В сім'ях, в яких напруженні взаємини найчастіше використовуються покарання та контроль як провідні виховні засоби. Результати дослідження переконливо доводять необхідність соціально-психологічної роботи соціального працівника з батьками та дітьми.

4. Нами розроблено та апробовано програму соціально-психологічного супроводу асоціальної сім'ї. Аналіз її змісту засвідчив значні можливості в роботі з неблагополучною сім'єю. Порівняльний аналіз результатів констатуючого та формуючого експерименту підтвердив значне підвищення рівня соціально-психологічних знань батьків, а це, в свою чергу, обумовлює покращення взаємин у сім'ї.

5. Проведене дослідження не претендує на вичерпний аналіз усіх аспектів проблеми асоціальних сімей. Її складність, багатогранність і надзвичайна актуальність вимагає подальшого поглиблення змісту, вдосконалення шляхів соціально-психологічної роботи з асоціальними сім'ями, розширення можливостей практичної допомоги батькам в отриманні кваліфікованої допомоги з проблем виховання та спілкування з дитиною.

1. Бессонова Т.Б. Особенности развития ребенка в неблагополучной семье // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – №1. – С. 39 – 42.

2. Трубавіна І.М. Консультування сім'ї: Науково-методичні матеріали. Частина 1. – К.: ДЦССМ, 2003. – 88 с.

3. Фурман А.В. Психокультура української ментальності. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 132 с.